

Galvenās tēzes:

- Kavējoties atbalstam jaunas Latvijas valdības izveidē, arī vispārējās valdības budžeta plāns 2019. gadam tika iesniegts Eiropas Komisijai izskatīšanai kā budžets pie tā sauktās nemainīgās politikas. Salīdzinot ar pārējām Baltijas valstīm, Latvijai 2019. gadā ir vājākā strukturālā bilance (sk. 1. attēlu).
- Fiskālā padome konstatē, ka 2017. gada nodokļu reforma nodrošināja tautsaimniecībai fiskālos stimulus, taču vienlaikus arī samazināja nodokļu pret IKP apmēru, un tai bija ierobežota ietekme uz nevienlīdzības mazināšanu.
- Padome piekrīt Valdības novērtējumam, ka 2019. gada budžeta plānā ir ievērots strukturālās bilances nosacījums, taču budžeta plānā ir būtiskas novirzes starp izdevumu pieaugumu un ekonomikas potenciāla augsmi.

Makroekonomikas pārskats

2018. gadā ir sasniegts vēsturiski zems bezdarba līmenis, kas rada spiedienu uz algu pieaugumu (sk. 2. attēlu). Tiek prognozēts, ka bezdarba līmenis arī turpmāk samazināsies, t.i. no 7,7% 2018. gadā līdz 6,8% 2021. gadā. Tas norāda uz iespējamām pieaugošām problēmām piesaistīt cilvēkkapitālu un personāla resursus vairākās nozarēs, kas jau pašlaik tiek novērotas arvien pieaugošā uzņēmumu daļā visās nozarēs (ražošanā, būvniecībā, pakalpojumos un mazumtirdzniecībā), kas atzīst, ka darbaspēka trūkums ierobežo uzņēmējdarbības attīstību.

Reālā IKP augsmes prognoze 2018. gadam tika pārskatīta no 4,0% uz 4,2%, savukārt sākot no 2019. gada augsmi tiek prognozēta mērenāka, t.i. tuvāka ekonomikas potenciāla augsmei, to pārskatot no 3,4% uz 3,0% (sk. tabulu).

Fiskālais pārskats īsā termiņā

2017. gadā nodokļu reforma rezultējās fiskālās politikas atvieglošanā, tā nodrošinot papildu stimulus tautsaimniecībai periodā, kad tā jau pieaug virs sava potenciāla. Kopš 2017. gada Latvijas fiskālā attīstība atpaliek no Baltijas kaimiņvalstīm, ja salīdzinām pēc pretciskliskas darbības rādītāja – strukturālās bilances rezultātus un prognozes 2018.-2019. gadam (sk. 1. attēlu). Pārlietu lielās atlīdzības pieauguma gaidas publiskajā sektorā un jaunās valdības izveides kavēšanās rada fiskālas disciplīnas izaicinājumus.

Fiskālais pārskats vidējā termiņā

Fiskālās politikas izaicinājumi vidējā termiņā ir saistīti ar spiedienu darba spēka tirgū un sabiedrības novecošanās izmaksām. Vājie nodokļu ieņēmumi un nerealistiskās gaidas tos uzlabot bez mērķētas politikas attiecībā uz nodokļu slogu bagātajiem rada papildu problēmas. Nodokļu ieņēmumu pret IKP prognozes ir ar lejupejošu tendenci (sk. 3. attēlu), un šis līmenis ir starp zemākajiem ES. Stingrāka fiskālā politika tiek gaidīta 2020. gadā, kad beigsies strukturālo reformu pieļautās novirzes no vidēja termiņa mērķa.

Fiskālais ietvars un nacionālie fiskālie riski

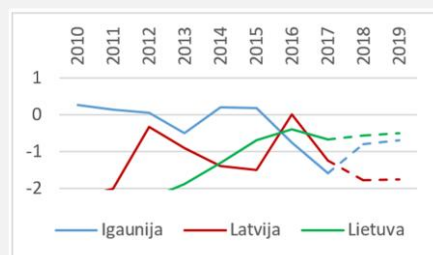
Fiskālā ietvara izstrādē un pieņemšanā ik reiz līdz maksimāli pieļaujamam līmenim tika izmantotas ES elastības klauzulas kopā ar fiskālajiem nosacījumiem. 2016. gada labvēlīgais budžeta gada noslēgums lielā mērā bija dēļ ES līdzfinansēto projektu ieviešanas kavēšanās. Pārlietu fokusēšanās uz strukturālās bilances nosacījumu pieļāva izdevumu pieauguma nosacījumam pārsniegt ekonomikas potenciāla pieaugumu. Padome uzskata, ka, neskatoties uz šībrīža izaicinājumiem ir jāatgriežas pie ilgtspējīgas fiskālās politikas, kas paredz vidēja termiņa mērķa nodrošināšanu ar strukturālo bilanci virs -0,5% no IKP.

Galveno rādītāju prognozes

		2018 p	2019 p	2020 p	2021 p
Reālā IKP pieaugums	[% g-pret-g]	4,2	3,0	3,0	2,9
Nominālā IKP pieaugums	[% g-pret-g]	7,4	6,2	5,8	5,5
Inflācija	[%]	2,5	2,5	2,2	2,1
IKP deflators	[%]	3,1	3,1	2,7	2,5
Potenciālā IKP izaugsme	[% g-pret-g]	3,4	3,4	3,3	3,2
Izlaižu starpība	[% no IKP]	1,3	0,9	0,6	0,3

Avots: Latvijas makroekonomikas prognožu apstiprināšana. 2018. g. oktobris. Pieejams: <http://fdp.gov.lv/15102018-makroekonomikas-prognozu-apstiprinasana>.

1. attēls. Strukturālā bilance Baltijas valstīs

2. attēls. Bezdarba līmenis

3. attēls. Nodokļu ieņēmumi un valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas pret IKP

